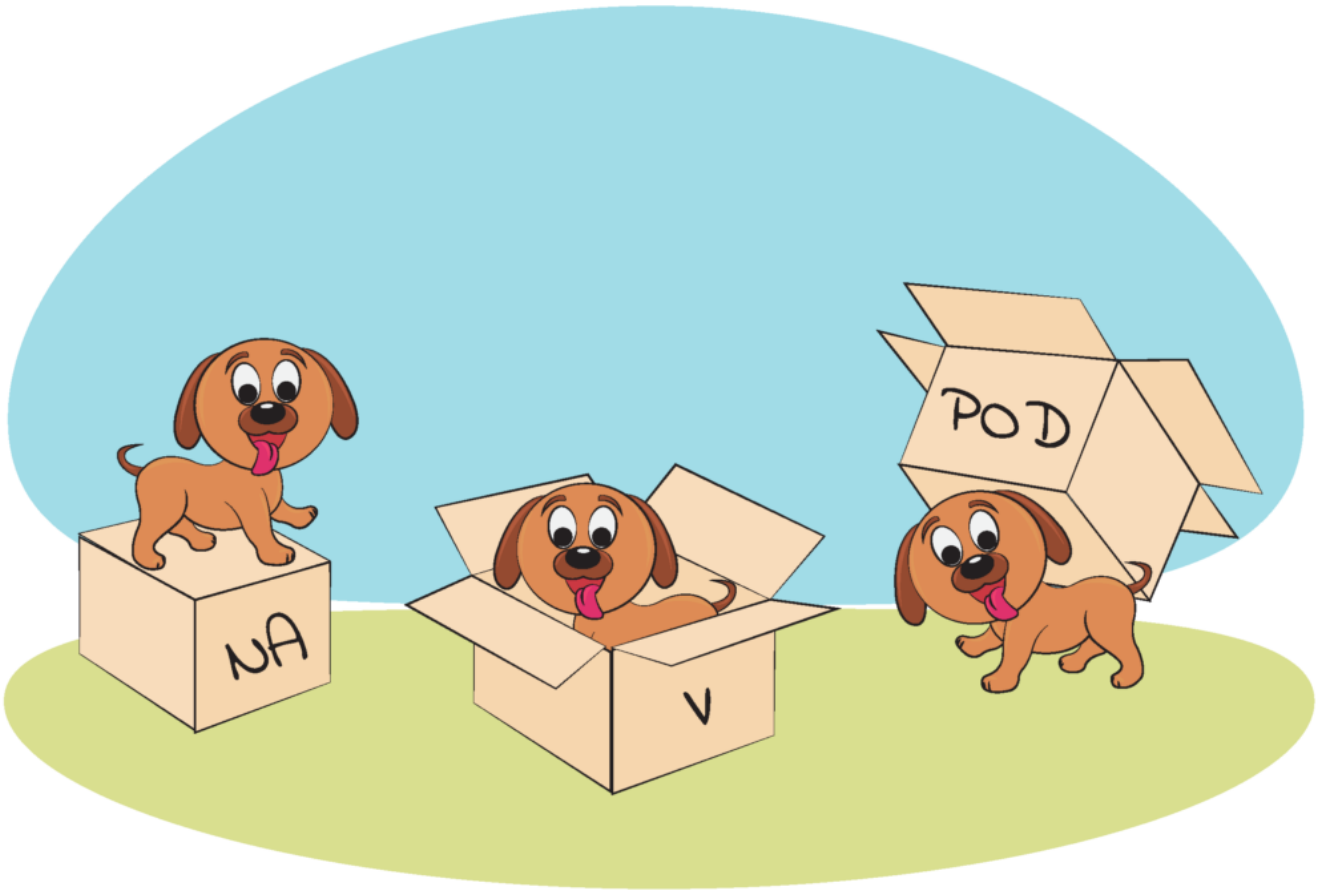

Predlogi so besedne vrste, s katerimi opišemo položaj oziroma lokacijo določenega predmeta ali osebe. Razumevanje osnovnih predlogov se razvija že zelo zgodaj in večina otrok do tretjega leta starosti pravilno razume ter tudi pravilno uporablja nekaj osnovnih predlogov. Da bi lahko otrok opisal položaj oziroma lokacijo določenega predmeta ali osebe, mora naprej razumeti pomen različnih predlogov, šele kasneje jih bo lahko pravilno uporabil v svojem izražanju.

RAZVOJ PREDLOGOV

Malčki že zelo zgodaj razumejo osnovne predloge, kot so *v*, *na* in *pod*. Otroci med prvim in drugem letom starosti sledijo enostavnim navodilom, ki vključujejo predloga *v* in *na*, kasneje pa v svojem govoru uporabljajo vsaj dva različna predloga (*v*, *na* ali *pod*). Med drugim in tretjim letom starosti pravilno izpeljejo predvsem tista navodila, ki so vezana na njihovo znanje o tem, kje se določeni predmeti navadno nahajajo (na primer pravilno izvršijo navodilo: »Daj žlico *v* skodelico!« ali: »Daj nož *na* krožnik«!). Zaporedje razvoja prvih predlogov je tesno povezan z malčkovimi dejanji z igračami oziroma različnimi predmeti. Tako mlajši predšolski otroci najprej polagajo določene predmete *v* druge predmete (na

primer kocke *v* škatlo, pribor *v* skodelice itd.), kasneje pa jih polagajo *na* oziroma *pod* predmete. Med tretjim in četrtim letom starosti otroci že razumejo predloge, kot so *med* oziroma *vmes*, *ob* in *zraven*, v govoru pa uporabljajo predloge, kot sta *za* in *pred*.

SPLOŠNI NAPOTKI ZA UČENJE PREDLOGOV

Otrok mora najprej **razumeti pomen in rabo določenega predloga**, da bi ga lahko nato pravilno uporabljal v svojem izražanju. Da bi lahko otroku pomagali pri učenju posameznih predlogov, naprej izvajajte aktivnosti, ki **izboljšujejo oziroma krepijo otrokovo razumevanje pomena** predloga oziroma predlogov (na primer, otroku dajajte navodila v vsakodnevnih aktivnostih, med igro itd.). Predloge pogosto **uporabljajte v svojem govoru** (na primer opišite položaj predmetov, ki se nahajajo doma, na sprehodu, v trgovini itd.) in tako otroku nudite verbalen model pravilne rabe predlogov v konkretnih situacijah. Kadar otrok že uporablja predloge v svojem govoru, vendar jih uporablja napačno, **ponovite njegovo izjavo, vendar s pravilnim predlogom**. Pri tem ga ne opozarjate na njegovo napačno rabo predloga, prav tako pa ne zahtevajte, da izjavo ponovi za vami. S **številnimi ponovitvami** uporabe določenega predloga v svojem govoru bo imel otrok več priložnosti, da se nauči pomena in pravilne rabe predloga v lastnem govoru.

USMERJENA AKTIVNOST ZA UČENJE PREDLOGOV

Pomembno je, da pred usmerjenimi aktivnostmi učenja (to so aktivnosti oziroma igre, ki so oblikovane s prav določenim ciljem) predlogov odstranite in zmanjšate hrup ali druge moteče elemente, prav tako pa jih ne izvajajte takrat, ko je otrok utrujen, bolan ali nezainteresiran za takšno igro.

Za usmerjeno učenje **razumevanja predlogov** potrebujete posodo ali škatlo s pokrovom in predmet oziroma igračo, ki je dovolj majhna, da se jo lahko pospravi v posodo ali v škatlo (na primer medvedek). Usedite se nasproti otroka, škatlo in igračo pa postavite med vaju tako, da ju lahko oba dosežeta. Igračo postavit *na* škatlo in komentirajte: »Poglej, medo je *na* škatli!«, nato ga postavite *pod* škatlo in recite: »Medo je *pod* škatlo!«, na koncu pa ga skrijte *v* škatlo: »Poglej, medo se skriva *v* škatli!« Pri tem lahko uporabljate geste, s katerimi otroku olajšate razumevanje izrečenih besed.

V naslednjem koraku otroka spodbudite, da medvedu pomaga pri skrivanju. Prosite ga, da medveda skrije *na*, *pod* ali *v* škatlo. Če navodilo pravilno izpelje, ga pohvalite in opišite položaj igrače (na primer: »Bravo, medo je *na* škatli!«). V primeru, da otrok igračo ne postavi na pravilno mesto, komentirajte: »Medo je *na* škatli, ampak bi se rad skril *v* škatlo!« Kadar otrok ni uspešen pri izvajanju teh navodil, mu lahko najprej demonstrirate, kaj želite od njega. Na primer, če nepravilno izpelje navodilo, kot je na primer: »Daj medveda *v* škatlo!«, mu pokažite, kaj naj naredi in ob tem komentiraje: »Medo je *v* škatli!« Nato spodbudite otroka, da enako stori tudi sam. Nekaterim otrokom sprva poleg predlogov pomaga še uporaba dodatnih besed, s katerimi jim omogočite lažje razumevanje njihovega pomena (na primer *zgoraj na*, *spodaj pod* in *notri v*).

Kasneje lahko v igro dodate še eno igračo. Otrok mora tako poleg predloga pravilno prepoznati in izbrati tisto igračo, ki jo omenite v navodilu. Obe igrači postavite na tla in bodite pozorni, da ju med podajanjem navodila ne pogledate, saj bi otrok lahko izbral pravilno igračo na podlagi vašega pogleda. V igro lahko poleg dodatne igrače vključite še en predmet *v*, *na*, ali *pod* katerega lahko pospravi igračo (na primer vrečo). Tako mora otrok dobro poslušati in razumeti izrečena navodila, da jih bo lahko pravilno izpeljal.

Ko otrok razume osnovne predloge, napredujte na aktivnosti, ki so usmerjene v **izražanje predlogov**. Ponovno skrijte igračo *v*, *na* ali *pod* škatlo, vendar tokrat otroka vprašajte: »Kje se skriva medo?« Če otrok ne odgovori na zastavljeno vprašanje, ga vprašajte: »Ali se medo skriva v škatli?« Ko je otrok v tej aktivnosti uspešen in brez vaše pomoči večkrat zaporedoma pravilno izpelje vsa navodila, ga prosite, da navodila postavlja vam. Prvih nekaj navodil pravilno izpeljite, nato pa se namenoma zmotite. S tem boste preverili otrokovo pozornost in razumevanje pomena tistih besed, ki so jih izrekli.

Opisano aktivnost lahko uporabite za razvoj razumevanja in spodbujanja izražanja tudi drugih predlogov:

- zadaj, za;
- spredaj, pred;
- zraven, ob;
- vmes, med.

IDEJE ZA SPODBUJANJE RAZUMEVANJA IN RABE PREDLOGOV V VSAKODNEVNIH AKTIVNOSTIH

Kljub temu, da otrok razume in pravilno uporabi nov predlog v usmerjeni aktivnosti, še ne pomeni, da ga bo razumel in ustrezno uporabljal tudi v vsakdanjem življenju. Pri prenosu usvojenih predlogov v druge, vsakodnevne aktivnosti lahko otroku pomagate z različnimi zabavnimi igrami in dejavnostmi.

Rutine

Rutine, v katere je otrok vsakodnevno vključen, ponujajo številne priložnosti za razvoj razumevanja in spodbujanje izražanja predlogov. Za razvoj **razumevanja predlogov** med vsakodnevnimi rutinami komentirajte, kje se nahajajo določeni predmeti (na primer: »Pižama je *na* postelji! Zobna ščetka je *v* lončku«! Otroku med znanimi rutinami dajte različna navodila, ki naj jih izpelje: »Daj ščetko *v* lonček! Daj krožnik *n*a mizo«! Ko otrok rutino dobro pozna, se lahko osredotoči le na govor, ki rutino spremlja. Pred tem se lahko otroci pogosto zanašajo na predmete, ki so vključeni v rutino, ki služijo kot konkretna podpora pri izvedbi navodila. Kasneje, ko dobro poznajo rutino in razumejo uporabljen jezik, lahko navodila izpeljejo le na podlagi slišanih besed, brez konkretnih predmetov, ki bi jim olajšali razumevanje.

Uporabo predlogov med znanimi rutinami (kot sta na primer oblačenje ali kopanje)

spodbujate s postavljanjem vprašanj: »Kje je tvoja zobna ščetka? Kje so tvoje nogavice?« in z nedokončano izjavo, s katero otroku nudite priložnost, da jo dopolni z ustreznim predlogom (na primer: »Tvoj pulover je...«). Če otrok ne dopolni vaše izjave, jo dopolnite sami in tako otroku nudite verbalni model ustrezne rabe predloga. Kadar otrok odgovori na zastavljeno vprašanje oziroma dopolni manjkajoči del vaše izjave, pri tem pa uporabi nepravilen predlog, ponovite njegovo izjavo s pravilnim predlogom in mu tako nudite ustrezen verbalni model.

Knjige

Med skupnim branjem knjig opisujete, kje se nahajajo določeni predmeti, živali itd. (na primer: »Pujs je v hlevu!« ali: »Rože so na mizi!«), prav tako pa otroka prosite, da poišče določen predmet (na primer: »Kje se kuža skriva pod mizo?«). S tovrstnimi aktivnostmi boste pri otroku razvijali **razumevanje predlogov**.

Knjige ponujajo tudi številne priložnosti za spodbujanje **izražanja predlogov**. Na primer, otroka vprašajte, kje se nahaja določen predmet, oseba ali žival: »Kje je pujs?« Če otrok na zastavljeno vprašanje ne odgovori oziroma uporabi napačen predlog, mu nudite ustrezen verbalni model, pri čemer upoštevajte njegovo trenutno stopnjo razvoja govorno-jezikovne komunikacije.).

Knjiga **Kje je Piki?** (avtor Eric Hill) je slikanica z zavihki, ki otroka spodbudi, da išče Pikija, ki se je skril. Pod zavihki se skrivajo različne živali; otroka med skupnim gledanjem knjige spodbudite, da pokuka, če se pod določenim zavihkom skriva Piki (na primer, vprašajte ga: »Ali se Piki skriva *pod* posteljo?«). Ko otrok odpre zavihek in vidi, da se pod zavihkom skriva druga žival, komentirajte: »Ne, *pod* posteljo se skriva krokodil!« Nato spodbudite otroka, da samostojno uporabi predlog: »Kje se skriva krokodil?« Če na zastavljeno vprašanje ne odgovori oziroma uporabi nepravilen predlog, mu nudite ustrezen verbalni model: »*Pod* posteljo. Krokodil se skriva *pod* posteljo!«

Iskanje skritega zaklada

V tej aktivnosti boste potrebovali več predmetov, ki naj jih otrok po vaših navodilih postavi na različna mesta v prostoru (na primer: »Skrij/daj klobuk *pod* stol!« ali: »Skrij/daj žogo *na* polico!«). S podajanjem navodil otroku, kam naj skrije določene predmete, boste utrjevali njegovo **razumevanje predlogov**. **Izražanje predlogov** v tej aktivnosti spodbujate tako, da otrok nekomu drugemu opiše položaj določenega predmeta (na primer: »Klobuk se skriva *pod* stolom!«).

Nesmiselna navodila

Pogosto so navodila, ki jih otroku podajate, logična (na primer: »Nesi krožnik *na* mizo!«). Če pa mu podate nesmiselno, smešno navodilo, kot je na primer: »Daj krožnik *pod* mizo!«! ali celo: »Daj krožnik *pod* posteljo«!, pa boste s tem preverili, če otrok res **razume pomen določenega predloga**. Otroka lahko po tem, ko pravilno izpelje nesmiselno navodilo, vprašate, kje se nahaja ta določen predmet (na primer: »Kje je krožnik?«) in s tem preverite

tudi **izražanje predlogov**. Pri tem mu lahko nudite ustrezen verbalni model, kadar položaj predmeta ne opiše pravilno.

Risanje po navodilu

Risanje po navodilu je odlična aktivnost, v kateri lahko, poleg razvijanja otrokove slušne pozornosti in poslušanja, razvijate in utrjujete tudi njegovo **razumevanje predlogov**. Otrok lahko riše po navodilu na prazen list papirja, lahko pa mu ponudite slikovno predlogo različnih krajev (na primer plaža, park ali gozd), nato pa mu podate navodila, kam naj nekaj nariše.

Na primer, če ima otrok slikovno predlogo morja in plaže, mu lahko podate navodila, kot so:

GALEBA NARIŠI NA SENČNIK.

DEKLICO NARIŠI V MORJE.

ŠKOLJKO NARIŠI POD VELIKO SKALO NA PLAŽI.

RAKA NARIŠI NA PLAŽO MED MAJHNO SKALO IN MORJEM.

Izražanje predlogov lahko v tej aktivnosti spodbujate tako, da otrok pove, kje se nahaja določen predmet (na primer, otroka vprašate: »Kje je rak?«). Če na zastavljeno vprašanje ne odgovori oziroma odgovori napačno, sami opišite položaj predmeta in tako otroku nudite ustrezen verbalni model (na primer: »Rak je na plaži med majhno skalo in morjem!«), nato pa otroka ponovno vprašajte, kje se nahaja ta isti predmet. V primeru, da ponovno ne odgovori oziroma odgovori napačno, mu znova nudite ustrezen verbalni model, vendar ga ne pri tem spodbujate , prav tako pa od njega ne zahtevajte, da izjavo ponovi za vami.

V aktivnost lahko vključite tudi tretjo osebo. Otroka prosite, da naj tej osebi poda navodila, kam naj nariše določen predmet po svoji slikovni predlogi. Če je to potrebno, mu pomagajte pri oblikovanju slovnično pravilnih izjav z ustreznimi predlogi.

Viri:

Buckley, B. (2003). *Children's Communication Skills: From birth to five years.* London: Routledge.

Gunner, E. (2014). *Top Tips… for teaching in, on and under.* Pridobljeno s https://speechbloguk.com/top-tips-teaching/